

Schrijfopdracht 4 Wat heb je nodig om appelmoes te maken?

SLO, mei 2024

In deze les maken de leerlingen kennis met instructieteksten. Ze gaan zelf in twee delen (schrijfopdracht 4 en 5) een recept schrijven. Het thema is 'aan tafel'.

Zorg vooraf voor de volgende benodigdheden:

- Gereedschappen: een pannetje, pollepel, dunschiller, appelboor (klokhuis), zeef, mixer of pureestamper, kommetjes, lepels, snijplank, grote kom, een doek om al deze materialen te bedekken en een warmtebron.
- Ingrediënten: voldoende appels, beetje suiker, kaneel, water (voor als het te dik wordt), beetje citroensap.
- Eventueel: kookboeken.

Zet meer spullen klaar dan nodig voor het recept. Bijvoorbeeld te veel besteksoorten: vork, mesje, dunschiller, appelboor, pollepel, slabestek.

Zet ook te veel elektrische apparaten neer: een stofzuiger, een mixer, een staafmixer, een föhn.

Zorg ook voor te veel ingrediënten: meel, brood, melk, appel, zout, suiker, banaan, kaneel, peper.

Focus van instructie

In deze les leren leerlingen:

- wat een instructietekst (recept) is;
- wat ingrediënten en benodigdheden zijn;
- dat je volledig moet zijn bij de opsomming van ingrediënten en benodigdheden voor een recept.

Fase 1: Oriëntatie op de schrijfopdracht (klassikaal)

Vertel de kinderen dat ze binnen het thema 'aan tafel' twee instructieteksten gaan schrijven. Leg in kindertaal uit wat dit voor teksten zijn: ze beschrijven stap voor stap wat je moet doen. Geef een paar voorbeelden: hoe moet je een fietsband plakken? Hoe zet je een bouwwerkje van Lego in elkaar? Hoe maak je ranja? Vertel dat de kinderen vandaag beginnen met het schrijven van een recept voor appelmoes. Een recept is een voorbeeld van een instructietekst. Laat voorbeelden van recepten zien, waar niet alleen tekst, maar ook tekeningen of foto's te zien zijn. Vertel of vraag de kinderen waarom het handig is om een recept op te schrijven.

Leg vervolgens een appel op tafel. Voer samen een gesprekje over appelmoes maken. Wie heeft wel eens geholpen met appelmoes maken? Wie vindt appelmoes lekker?

Voordat je kunt beginnen met koken, moet je weten wat je allemaal nodig hebt. Er zijn dingen nodig die je op kunt eten: de ingrediënten, en dingen als apparaten en klein keukengerei: de benodigdheden. Vraag de kinderen: "Wat hebben we allemaal nodig om appelmoes te maken? Wat moeten we allemaal pakken en klaarleggen?" Bekijk alles wat klaargezet is met de kinderen en laat ze bij elkaar zetten wat echt handig en nodig is bij het maken van appelmoes.

Leg de focus op de volledigheid van de opsommingen, door te vragen:

"Hebben we alle gereedschap? Hebben we alle ingrediënten?" Leg na het gesprek alles wat echt nodig is op een tafel. Laat de kinderen er een paar minuten naar kijken. Leg er daarna een doek overheen.

Fase 2: De schrijfpdracht

Geef iedere leerling een wit A4. Vraag hen het blad dubbel te vouwen, zodat er een receptboekje met vier pagina's ontstaat. Vertel de kinderen dat het doel is om hun eigen klasgenoten en ouders te *instrueren*: stap voor stap beschrijven wat de lezer moet doen. De dingen die je nodig hebt, staan bovenaan in een recept. Daarna staat wat je ermee moet doen: het stappenplan. Vandaag schrijven ze de benodigdheden op; het stappenplan komt in een volgende les.

Op de eerste bladzijde van het boekje schrijven ze de titel: Appelmoes maken. Op de tweede bladzijde schrijven ze bovenaan: "Wat heb je nodig om appelmoes te maken?"

Maak duo's en laat de kinderen eerst mondeling aan elkaar vertellen wat ze allemaal nodig hebben. Mondeling gaat voor schriftelijk. Ze mogen onder de doek kijken of voelen om te kijken of ze alles hebben. Het is heel belangrijk dat de opsomming van de ingrediënten volledig is: appels, suiker etc. Ook de opsomming van de gereedschappen die je nodig hebt om appelmoes te maken moet volledig zijn: zeef, mixer etc.

Vraag de kinderen om de ingrediënten en de benodigdheden op de tweede bladzijde te tekenen en op te schrijven en eventueel te nummeren. Vraag om ieder ingrediënt op een nieuwe regel te schrijven, net als in de voorbeeldrecepten.

NB: in deze les spreken we steeds over 'ingrediënten en benodigdheden'. Het kan geen kwaad om deze woorden te gebruiken, zodat de begrippen toegevoegd worden aan de receptieve woordenschat van de kinderen in groep 3. Ons advies

is wel om de begrippen niet op te laten schrijven; het zijn te moeilijke woorden in groep 3 om zelf te schrijven.

Fase 3: Hulp tijdens het schrijven

Laat leerlingen elkaar helpen. Vorm duo's, zodat de kinderen steeds kunnen terugvallen op een maatje (*peer*) bij het maken van de ingrediëntenlijst. Laat ze met elkaar bespreken of ze alles hebben. Spreek af dat ze eerst hulp vragen aan hun maatje en pas daarna aan de leerkracht. Loop rond om te observeren hoe ze het schrijven aanpakken en om vragen te stellen die hen verder helpen. De kinderen mogen de ingrediënten en benodigdheden eerst tekenen; daarna schrijven zij de woorden erbij, indien mogelijk. Het gaat om de inhoud, dus kinderen mogen schrijven in hun eigen spelling (de vorm). Als kinderen vragen hebben over de spelling, zeg dan dat dat nu niet belangrijk is. Als woorden niet goed te lezen zijn, kun je hier op een later moment aandacht aan besteden.

Fase 4: Bespreken van de teksten

Laat de kinderen in nieuwe duo's elkaars lijstjes bekijken en bespreken: is de opsomming volledig? Op basis van het commentaar dat ze geven en krijgen kunnen ze hun eigen opsomming aanvullen. Als alle duo's klaar zijn, gaan de kinderen in een kring zitten. In het midden van de kring liggen de ingrediënten en benodigdheden onder een doek. Haal de doek weg en laat alle kinderen controleren of de getekende en zelfgeschreven lijst met benodigdheden compleet is. Besluit met de conclusie dat als je iets vergeet, de lezer geen goede appelmoes kan maken.

NB: na de kring mogen de kinderen hun lijstjes nog aanvullen.

Herhaal kort hoe een recept eruitziet. Er is een opsomming van wat je allemaal nodig hebt en een beschrijving van hoe je het moet maken. In de volgende les gaan ze aan de slag met het stappenplan.

Fase 5: Publiceren van de teksten

Het voorblad en de tweede pagina van een zelf gevouwen boekje van vier pagina's waarin je kunt zien hoe je appelmoes maakt is nu af: er staat een titel en een lijst met woorden en tekeningen van de ingrediënten en benodigdheden.